

ΔΙΑΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

Τ Μ Η Μ Α
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 1999-2000

ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΚΑΡΤΕΣΙΟΣ	Άσκηση - ΦΙΛΣ 025
Μαρία Βενιέρη	<i>Τρίτη 5:30, Αίθουσα Μιχελή</i>
<hr/>	
ΠΛΑΤΩΝΟΣ "ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ"	Άσκηση - ΦΙΛΣ 026
Ανδρέας Λέμπεντεφ	<i>Δευτέρα 11:30, Σ 2</i>
<hr/>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) - ΦΙΛΣ 100
Γιώργος Ζωγραφίδης	<i>Πέμπτη 2:30, Δ 3-7Α</i>
<p>Σκοπός της Παράδοσης είναι η εισαγωγή στην προβληματική και σε βασικά ζητήματα της φιλοσοφικής σκέψης (με έμφαση στη μεταφυσική και τη γνωσιθεωρία), μια πρώτη επαφή με ορισμένα κλασικά κείμενα και ο προσανατολισμός στις φιλοσοφικές σπουδές. Θα εξετάσουμε μερικά θεμελιώδη ερωτήματα: τι είναι η φιλοσοφία, τι υπάρχει, τι και πώς (μπορούμε να) ξέρουμε, ποιος είμαι εγώ και οι άλλοι, είμαστε ελεύθεροι, υπάρχει Θεός, έχει νόημα ο κόσμος, σε τι χρησιμεύει (ακόμη) η φιλοσοφία;</p> <p>Βασική βιβλιογραφία: Ν. Αυγελής, <i>Εισαγωγή στη φιλοσοφία</i> (Θεσσαλονίκη: Κώδικας, 1998). Χ.Θεοδωρίδης, <i>Εισαγωγή στη φιλοσοφία</i> (Αθήνα 21955 [και ανατυπώσεις]). Θ.Βέικος, <i>Εισαγωγή στη φιλοσοφία</i> (Αθήνα: Θεμέλιο, 1989).</p>	
<hr/>	
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) – ΦΙΛΣ 105
Βασίλης Κάλφας	<i>Τρίτη 11:30, Δ 3-7Α</i>
<hr/>	
ΕΓΓΕΛΟΣ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ "ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ"	Παράδοση - ΦΙΛΣ 188
Θεόδωρος Πενολίδης	<i>Πέμπτη 2:30, Σ2</i>
<p>Αυτό που εύκολα μπορεί κανείς να αντιληφθεί στη φιλοσοφία του Εγγέλου είναι το γεγονός ότι η φιλοσοφία του δεν εντάσσεται στην παράδοση της μεθοδικής εγωλογίας, η οποία τυπικά ξεκινά από τον Descartes και φτάνει μέχρι τον Fichte και τον πρώιμο Schelling. Η εγγεληνική φιλοσοφία μάς παραπέμπει, πιο πολύ, σε υπαρκτά γνωστικά αντικείμενα (ιστορία, φύση, δίκαιο, θρησκεία κτλ.). Η απελευθέρωση της ύπαρξης από τον αναστοχασμό, ο οποίος δεν έχει άλλο περιεχόμενο παρά τα ίδια τα διανοήματά του αναφορικά με την ύπαρξη, συνιστά τη σημαντικότερη προοπτική της εγγεληνικής φιλοσοφίας.</p> <p>Η βασική σκέψη της Φαινομενολογίας του Πνεύματος από το έτος 1807 είναι η επαναφορά της γνώσης στην ενεργό ολότητα της. Ο χρόνος αυτής της επαναφοράς είναι ο χρόνος της ιστορίας της γνώσης! Ακολουθώντας μια μακρά παράδοση, που αρχίζει τουλάχιστον από τον Leibniz, ο Έγγελος προσδιορίζει αυτή την ιστορία της γνώσης ως μιας εκκίνησης από μια κατώτατη βαθμίδα του συνειδότης -από μια βεβαιότητα που στηρίζεται μόνον στην εποπτεία των πραγμάτων.</p> <p>Η ίδια η ιστορία της γνώσης είναι το γεγονός της τεκμηρίωσης της αρχέτυπης γνωστικής ολότητας με βάση προσδιορισμούς, οι οποίοι όμως ανήκουν σε ένα νεκρό παρελθόν της ζωντανής γνώσης. Ένας τέτοιος προσδιορισμός είναι και η απαρχή της Φαινομενολογίας του Πνεύματος: η κατ'αίσθησιν βεβαιότητα. Τα νεκρά γεγονότα (μνημεία), στα οποία μνημειώνεται η ζωντανή γνώση είναι κατ'ουσίαν όλες οι έννοιες της φιλοσοφίας εξίσου όσο και των άλλων εμπράγματων επιστημών! Τέτοια μνημεία γνώσης είναι ο χώρος, ο χρόνος, η φύση, οι κατηγορίες της διανοίας, οι μεθοδολογικές ταξινομήσεις των επιστημών, αλλά και οι ίδιες οι επιστήμες, όπως η επιστήμη του δικαίου, η ιστορία, η θρησκεία, κτλ. Οι επιστήμες αυτές μνημειώνουν μια ζωντανή γνώση που είναι</p>	

κοινή σε όλες!

Η μέθοδος της Φαινομενολογίας του Πνεύματος συνίσταται σε μια γνωστική πρόβαση, η οποία οδηγεί μέσα από τα εν λόγω επιστημικά απολιθώματα στον ζωντανό λόγο τους. Ο ζωντανός λόγος συνιστά την ταυτότητα της ζωής και της γνώσης! Η ζωή της γνώσης αφορά κατά τον Έγελο στην δύναμη εκείνη, η οποία γνωρίζει μέσα στα ιστορικά μμήματα της γνώσης ένα *απόλυτο συνειδησιακό ενέργημα* -την *αρχέγονη αυτοσυνειδησία του λόγου*.

"Φαινομενολογία" ονομάζεται η ως άνω μέθοδος, εξαιτίας του γεγονότος ότι αποκαλύπτει την αρχέτυπη περιπλάνηση της αυτοσυνειδησίας του λόγου μέσα σε διαφορετικές προοπτικές (κατηγορίες), στις οποίες η αυτοσυνειδησία *αναπαριστάνεται, φαίνεται, και δεν υφίσταται, ακριβώς, ως ενεργηματική και υπαρκτική γνώση.*

ΛΟΓΙΚΗ

Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) - ΦΙΛΣ 246

Γιώργος Ρουσόπουλος

Παρασκευή 11:30, Δ 3-7A

ΓΝΩΣΙΟΘΕΩΡΙΑ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 251

Γιώργος Ρουσόπουλος

Πέμπτη 11:30, Δ 2 -B

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 256

Σταυρούλα Τσινόρεμα

*ΥΠΟΧΡ μόνο για τους πρωτοετείς
Δευτέρα 5:30, Δ 1 -A*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ:
ΘΕΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΓΝΩΣΙΟΘΕΩΡΙΑ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 258 ή ΚΟΙΣ 221

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Τρίτη 11:30, Σ 2

Η παράδοση θα περιστραφεί γύρω από μια σημαντική θεωρητική διαμάχη της δεκαετίας του '60, η οποία έμεινε στην ιστορία ως "η διαμάχη γύρω από το θετικισμό στη γερμανική κοινωνιολογία". Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η ηγεμονία του επιστημονισμού φαινόταν απόλυτα εδραιωμένη τόσο στο χώρο των φυσικών όσο και των κοινωνικών επιστημών. Εκλεπτυσμένες μετεξελιξείς του "αφελούς θετικισμού" υπόσχονταν την τελειωτική περιθωριοποίηση των "κριτικών", "διαλεκτικών" επιστημολογιών των κοινωνικών επιστημών. Στη μεταπολεμική περίοδο, η "διαμάχη γύρω από το θετικισμό", με κύριους πρωταγωνιστές τους Κ. Πόππερ και Τ. Αντόρνο, είναι η πρώτη μεγάλη δημόσια αντιπίθεση των "διαλεκτικών τοποθετήσεων" απέναντι στον σύγχρονο επιστημονισμό. Το ερώτημα που αποτέλεσε το κύριο σημείο τριβής είναι το κεφαλαίωδες για τις κοινωνικές επιστήμες ζήτημα του ρόλου των αξιολογικών κρίσεων και τοποθετήσεων στη συγκρότηση της μεθοδολογίας και του αντικείμενου της κοινωνικής έρευνας και θεωρίας. Για την κριτική θεωρία, η "αντικειμενικότητα" της κοινωνικής επιστήμης, με την έννοια της αποχής από αξιολογικές κρίσεις, είναι ένα λανθασμένο ιδεώδες, που βρίσκεται στη βάση της σύγχρονης αναγωγής της ορθολογικότητας στον μονόπλευρο "εργαλειό λόγο". Αντίθετα, για τον "κριτικό ορθολογισμό", η υπεράσπιση του "διαλεκτικού λόγου", που θα περιέχει και τους ορθούς αξιακούς προσανατολισμούς, δεν είναι παρά μια πολιτικά επικίνδυνη επιστροφή στη μεταφυσική.

ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 265

Κωνσταντίνος Ανδρουλιδάκης

*ΥΠΟΧΡ μόνο για τους πρωτοετείς
Δευτέρα 2:30, Δ 3-7A*

Θέμα της Ηθικής αποτελούν ερωτήματα του είδους: ποιος είναι ο τελικός σκοπός των πράξεων; τι είναι ηθικά καλό (αγαθό); Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει συνοπτικά και συστηματικά τα κυριότερα ζητήματα της Ηθικής και τις σχετικές εναλλακτικές λύσεις.

Βασική βιβλιογραφία: Ε.Π. Παπανούτσος, *Ηθική* (Αθήνα 3¹⁹⁷⁰). Θ.Ν. Πελεγρίνης, *Ηθική φιλοσοφία* (Αθήνα 1997). Ι. Kant, *Τα θεμέλια της μεταφυσικής των ηθών*, μφ. Γ. Τζαβάρας (Αθήνα 1984). G.E. Moore, *Ethics* (Οξφόρδη 1977 [1912]).

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΙΔΕΑΛΙΣΜΟ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 266

Θεόδωρος Πενολίδης

Παρασκευή 2:30, Σ 2

Από όλους τους στοχαστές του Γερμανικού Ιδεαλισμού η ωραιότητα λογίζεται ως το κατ'εξοχήν μη εννοιακό -το ακατάληπτο. Το ακατάληπτο του ωραίου δεν υπονομεύει την κανονικότητα της επιστήμης, αλλά εκφράζει μια νόμιμη άρνηση στην εννοιακή τυπικότητα εν γένει.

Το ωραίο αντιτάσσει στην επιστημική τυπικότητα το *φανερό του νοήματος*, από το οποίο απουσιάζει η διακριτική

διαφορά ανάμεσα στο Υποκειμενικό και το Αντικειμενικό. Η ωραιότητα αίρει, έτσι, το νόημα από ένα "λογικό βάθος" σε μια "αισθητική επιφάνεια". Η επιφάνεια που είναι διαφορετική από αυτό που η ίδια εκδήλως είναι, είναι το σημείο. Το διακριτικό χαρακτηριστικό της ωραιότητας δεν έγκειται λοιπόν στη σημαντική, αλλά στην εκφραστική της λειτουργία. Ωραίο είναι αυτό που ενσαρκώνει τη σημασία του (έκφραση) και δεν παραπέμπει απλώς σε αυτήν.

Στη φιλοσοφία του Γερμανικού Ιδεαλισμού σχηματίζεται η επίγνωση ότι η εν λόγω σύμπτωση αισθητικής επιφάνειας και λογικού βάθους, όψης και νοήματος, ενέχει εννοιακή αυτονομία απέναντι στη λογική επιστήμη και οριοθετεί, ως εκ τούτου, μια ξεχωριστή από αυτήν επιστημική περιοχή -την Αισθητική.

Η προκείμενη εισαγωγή στις Θεωρίες της Τέχνης του Γερμανικού Ιδεαλισμού (Kant, Schiller, Solger, Schelling, Hegel, Humboldt και Nietzsche) θα επιχειρήσει μια κριτική προσέγγιση των προβλημάτων που συναρθρώνονται στη θεμελιώδη έννοια της ταυτότητας του Υποκειμενικού και του Αντικειμενικού, στο ποσοστό που η ίδια μάς οδηγεί στην προεννοιακή φύση του ωραίου.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Παράδοση - ΦΙΛΣ 291

Γρηγόρης Μολύβας

Δευτέρα 2:30, Δ 2 -B

Οι παραδόσεις αποτελούν εισαγωγή σε βασικές έννοιες της πολιτικής φιλοσοφίας και αποσκοπούν στο να δώσουν μια περιεκτική εικόνα των κυριότερων προβληματικών γύρω από τις οποίες περιστρέφεται η σύγχρονη συζήτηση. Οι θεματικές που θα μας απασχολήσουν είναι: το πολιτικό φαινόμενο και η περιγραφική και κανονιστική του προσέγγιση, η έννοια της εθνικής κυριαρχίας και ο διεθνισμός, το πρόβλημα νομιμοποίησης της εξουσίας, οι θεωρίες δικαιοσύνης που αποτελούν την πιο σημαντική σύγχρονη συζήτηση, οι θεωρίες για τα δικαιώματα και ο ωφελισμός, ο κοινοτισμός, οι θεωρίες της δημοκρατίας και αντιπροσώπευσης, η έννοια της ανοχής, η σχέση ισότητας και ευημερίας, οι προσπάθειες θεμελίωσης του θεσμού της ιδιοκτησίας και η κριτική τους, προβλήματα μεταρρύθμισης και επανάστασης.

Βασική βιβλιογραφία: Η καλύτερη εισαγωγή είναι του W. Kymlicka, *Contemporary Political Philosophy: An Introduction*, Oxford: Clarendon Press, 1990. Μια ενδιαφέρουσα τελεολογική προσέγγιση υιοθετείται στο N. Brown, *Modern Political Philosophy*, Harmondsworth: Penguin, 1986. Τα D.D. Raphael, *Problems of Political Philosophy*, Oxford University Press, 1997, και B. Barry, *Political Argument*, repr. ed., California UP, 1990, αποτελούν κλασικά σημεία αναφοράς. Ευρύτερες θεματικές καλύπτει το A. Heywood, *Political Theory: An Introduction*, St. Martin's, 1999, που είναι γραμμένο με πολύ απλό και κατανοητό τρόπο.

Ο ΠΛΑΤΩΝ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 384

Γιώργος Ζωγραφίδης

Παρασκευή 2:30, Σ 1

Στόχος του Σεμιναρίου είναι να ανιχνευθεί η παρουσία του Πλάτωνα και γενικότερα της πλατωνικής παράδοσης στη βυζαντινή φιλοσοφία, ώστε να γίνει κατανοητή η συνέχεια της αρχαίας φιλοσοφίας στον ελληνικό μεσαίωνα και το νόημα του *χριστιανικού πλατωνισμού*. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάγνωση και την ερμηνεία βυζαντινών φιλοσοφικών κειμένων. Θα εξετασθούν η γνώση της πλατωνικής φιλοσοφίας από τους Βυζαντινούς, η άμεση χρήση και ο σχολιασμός της, η κριτική ορισμένων θέσεων της, καθώς και η επίδραση της πλατωνικής παράδοσης τόσο στη διαμόρφωση του βυζαντινού κοσμοειδώλου όσο και σε συγκεκριμένους στοχαστές.

Κείμενα: Φώτιος, *Περί γένους και είδους*. Ψελλός, *Περί πῶν ἰδεῶν*. Νικηφόρος Χαύμνος, *Περί τῆς ὕλης και πῶν ἰδεῶν*. Παχυμέρης, *Υπόμνημα εἰς τὸν Πλάτωνα Παρμενίδην*. Πλήθων, *Περί ὄν Πλάτων πρὸς Ἀριστοτέλη διαφέρεται*. Βασική βιβλιογραφία: Β. Τατάκης, *Η βυζαντινή φιλοσοφία* (Αθήνα: Σχολή Μωραΐτη, 1977)• *Θέματα χριστιανικής και βυζαντινής φιλοσοφίας* (Αθήνα: Απ. Διακονία, 1952). Η. Hunger, *Βυζαντινή λογοτεχνία*, τόμ. Α' (Αθήνα: ΜΙΕΤ, 1991). E. von Ivanka, *Plato christianus* (Einsiedeln: Johannes, 1964).

ΘΕΜΑΤΑ ΓΝΩΣΙΟΘΕΩΡΙΑΣ

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 385

Μαρία Βενιέρη

Δευτέρα 5:30, Σ 1

J.S. MILL : "ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ"

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 386 ή ΚΟΙΣ 334

Γρηγόρης Μολύβας

Τρίτη 2:30, Σ 1

"Αν ολόκληρη η ανθρωπότητα, εκτός από έναν άνθρωπο, είχε μια κοινή άποψη και μόνο ένας είχε την αντίθετη άποψη, δεν θα ήταν θεμιτό για την ανθρωπότητα να κάνει αυτό το πρόσωπο να σιωπήσει, περισσότερο από όσο θα ήταν θεμιτό αυτό το ίδιο το άτομο να κάνει την ανθρωπότητα να σιωπήσει, αν είχε τη δύναμη να το πράξει;" Αυτό ισχυρίζεται ο Mill. Εσείς τι πιστεύετε; Το *Περί Ελευθερίας* του Mill αποτελεί την κλασική διατύπωση του φιλελεύθερου επιχειρήματος κατά του πατερναλισμού. Κεντρική ιδέα είναι ότι το κράτος αλλά και οι κοινωνικοί θεσμοί (που από τον 19^ο αιώνα έχουν πλέον αρχίσει να απασχολούν τους στοχαστές) δεν πρέπει να επεμβαίνουν στην προσωπική σφαίρα του ατόμου και να περιστέλλουν την ελευθερία του για το δικό του καλό. Ο περιορισμός της ελευθερίας νομιμοποιείται μόνο όταν είναι αναγκαίος για να αποφευχθεί βλάβη τρίτων προσώπων, ποτέ του ίδιου του δρώντα. Ο Mill φοβάται την ισοπέδωση, ομοιομορφία και μετριότητα που επιφυλάσσει η έλεση της μαζικής κοινωνίας, γι' αυτό και επιθυμεί να καλλιεργείται η διαφορετικότητα των ατόμων μέχρι σημείου εκκεντρικότητας. Πρόκειται για ένα από τα πιο πολυσυζητημένα κλασικά κείμενα της πολιτικής και φιλοσοφικής σκέψης, που θέτει

μείζονα προβλήματα, όπως το τι συνιστά 'βλάβη', ποια η σχέση ελευθερίας και αγαθού κτλ.

Κείμενο: J.S. Mill, *Περί Ελευθερίας*, Αθήνα: Επίκουρος, 1976. Βασική βιβλιογραφία: Μια πρώτη επαφή με τη σκέψη του Mill μπορεί κανείς να έχει μέσα από διάφορες ιστορίες της πολιτικής σκέψης (Sabine, Ceroni) που υπάρχουν στα ελληνικά ή μονογραφίες (Μακφέρσον, Κίτρομηλίδη κτλ.) Η διεθνής βιβλιογραφία είναι απεριόριστη. Ενδεικτικά: John Gray and G.W. Smith (επιμ.), *J.S. Mill on Liberty in Focus*, London: Routledge, 1991, ενδιαφέρουσα συλλογή άρθρων που πραγματεύονται το ζήτημα από διαφορετική οπτική γωνία.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΜΑΞ ΧΟΡΚΧΑΪΜΕΡ

Σεμινάριο - ΦΙΛΣ 387 ή ΚΟΙΣ 332

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Πέμπτη 5:30, Σ 1

Στον απόηχο των μεγάλων προλεταριακών επαναστάσεων και συνεχίζοντας την Παράδοση του "δυτικού μαρξισμού", που ξεπήδησε μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο στη Γερμανία, ως διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινωνικών Ερευνών της Φρανκφούρτης, ο Μαξ Χορκχάιμερ θέτει τις βάσεις για ένα πρόγραμμα διεπιστημονικής κοινωνικής έρευνας, που είχε ως στόχο την κατανόηση των "πραγμοποιημένων κοινωνικών σχέσεων" της εποχής μας, υπό την προοπτική του προτάγματος μιας χειραφετητικής κοινωνικής αλλαγής. Σε αντίθεση με τον ορθόδοξα μαρξιστικό περιορισμό του ενδιαφέροντος στις οικονομικές διεργασίες, ο κύκλος του Χορκχάιμερ στράφηκε εξ αρχής στην έρευνα των πολιτισμικών συνθηκών της αναπαραγωγής του καπιταλισμού. Ωστόσο, η εμπειρία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οδηγεί τον Χορκχάιμερ σε μια στροφή προς τη ριζική κριτική του πολιτισμού, χωρίς άμεση αναφορά σε εμπειρικές κοινωνικές έρευνες. Βασικός καρπός της στροφής είναι η (γραμμένη μαζί με τον Αντόρνο) *Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, όπου διαγνώσεις που ενυπήρχαν στο πρώιμο έργο του Χορκχάιμερ απολυτοποιούνται και μετασχηματίζονται σε συστατικά μιας απαισιόδοξης φιλοσοφίας της ιστορίας, σύμφωνα με την οποία η εγγενής διαλεκτική της πολιτισμικής διαδικασίας οδηγεί αναπόδραστα στην προϊούσα ενίσχυση της καταπίεσης μέσα σ' έναν όλο και πιο ολοκληρωτικό, τέλεια διοικούμενο κόσμο. Στο σεμινάριο θα διερευνηθεί ακριβώς η μετάβαση από τις πρώιμες στις ύστερες τοποθετήσεις του Χορκχάιμερ, με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για τις προοπτικές μιας σύγχρονης κριτικής θεωρίας.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΟΙ: ΔΟΞΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ανδρέας Λέμπεντεφ

Τρίτη 5:30, Σ 2

KANT: "ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ"

Κωνσταντίνος Ανδρουλιδάκης

Τρίτη 2:30, Σ 2

Η Κριτική της κριτικής δύναμης πραγματεύεται τα ζητήματα της Αισθητικής και της φιλοσοφικής τελεολογίας. Επιπλέον, θίγονται κεντρικά επιστημολογικά (ή μεταεπιστημονικά) ζητήματα και θέματα φιλοσοφίας του πολιτισμού και φιλοσοφικής θεολογίας. Στο Σεμινάριο θα μελετήσουμε επιλεγμένα τμήματα της τρίτης καντιανής Κριτικής.

Κείμενο: I. Kant, *Kritik der Urteilskraft*, έκδ. K. Vorländer (Hamburg 1974 [1902]), έκδ. W. Weischedel (Darmstadt 1971 [1957]). Μεταφράσεις υπάρχουν σε όλες τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες• θα δοθεί και ελληνική μετάφραση. I. Καντ, *Η Πρώτη Εισαγωγή της Κριτικής της Κριτικής Δύναμης*, μτφ. Π. Μείνιανης, επιμ. Κ. Ψυχοπαίδης (Αθήνα 1996).

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ:

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Τρίτη 11:30, Σ 1

Σταυρούλα Τσινόρεμα

ΤΟΜΕΑΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Μαθήματα Ψυχολογίας

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι [ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ]

Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) - ΨΥΧΣ 100

Χριστίνα Παπαηλιού

Παρασκευή 8:30, Δ 3-7Α

Η σπουδή της ψυχολογίας προϋποθέτει μεταξύ άλλων και τη γνώση των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τις

Βασικές γνωστικές λειτουργίες καθώς και τη γνώση των θεωρητικών, μεθοδολογικών και δεοντολογικών αρχών στις οποίες βασίζονται οι σχετικές έρευνες. Οι γνωστικές λειτουργίες που θα εξεταστούν είναι η αντίληψη, η προσοχή, η μνήμη, η αναπαράσταση, η νοημοσύνη, η σκέψη καθώς και η σχέση σκέψης και γλώσσας. Επιπλέον, θα εξεταστούν οι βασικοί μηχανισμοί της λειτουργίας του εγκεφάλου και των αισθήσεων και οι σχέσεις των μηχανισμών αυτών με τις προαναφερθείσες γνωστικές λειτουργίες.

Βασική βιβλιογραφία: Hayes, N. (1994), *Εισαγωγή στην Ψυχολογία*, τόμος Α', επιμέλεια Α. Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Β' έκδοση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J., and Nolen-Hoeksema, S. (1996), *Hilgard's Introduction to Psychology*. 12th Edition. San Diego: Harcourt Brace College Pbl. Lloyd, P., Mayes, A., Manstead, A.S.R., Meudell, P.R., and Wagner, H.L. (1986), *Introduction to Psychology: An integrated approach*. Fontana Press.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ II

Παράδοση - ΨΥΧΣ 109

Σταυρούλα Κυρκούλη

Παρασκευή 11:30, Δ 2 -B

Το μάθημα παρουσιάζει τους φυσιολογικούς και συμπεριφορικούς παράγοντες που ελέγχουν την όραση, ακοή, κίνηση, όσφρηση και γεύση, ύπνο και εγρήγορση και αναπαραγωγή.

Η προηγούμενη παρακολούθηση του πρώτου μέρους του μαθήματος ("Φυσιολογία της συμπεριφοράς I") αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την παρακολούθηση του δεύτερου μέρους.

Βασική βιβλιογραφία: J.W. Kalat, *Βιολογική ψυχολογία*, τόμος Β'. A. Guyton, *Φυσιολογία του ανθρώπου*, Παρισιανός. N. Carlson, *Psychology of Behavior*.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Παράδοση - ΨΥΧΣ 236

Κορίννα Κουφάκου

Πέμπτη 11:30, Σ 2

Η Παράδοση καλύπτει την εφαρμογή της επιστήμης της Ψυχολογίας στον χώρο της εργασίας. Αναφέρεται στους βασικούς κλάδους της Ψυχολογίας και στο πώς αυτοί συμβάλλουν στη μελέτη της εργασιακής συμπεριφοράς. Εισάγει στη συστηματική θεώρηση της εργασίας και στις βασικές μεθόδους έρευνας της εργασιακής συμπεριφοράς. Καλύπτει βασικές έννοιες της οργανωτικής δομής των συστημάτων διοίκησης, εποπτείας, επικιωνιών κ.ά.

Προϋποθέτει γνώσεις τουλάχιστον 2-3 βασικών μαθημάτων Ψυχολογίας, με απαραίτητα τα ΨΥΧΣ 100,101.

Βασική βιβλιογραφία: Friedmann, G., *Πού τραβά η ανθρώπινη εργασία*, Αθήνα, Κάλβος, χχ. Κονιά, Μπ., *Ο εργάτης και το χρονόμετρο*, Αθήνα, Κομμούνι/Θεωρία, 1985. Landy, F.G., *Psychology of Work Behavior*, Chicago, Dorsie Press, 1989.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση - ΨΥΧΣ 241

Αναστασία Ζήση

Πέμπτη 5:30, Δ 2 -B

Η μεθοδολογία αφορά μια σειρά συστηματοποιημένων βημάτων που στόχο τους έχουν τη διεξαγωγή έρευνας και αφορούν: α) εντοπισμός του ερευνητικού αντικειμένου/προβλήματος, β) διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και ερευνητικών υποθέσεων, γ) επιλογή ερευνητικού πεδίου (πειραματικό, δημοσκοπικό, μελέτη περίπτωσης, μελέτη πεδίου), δ) επιλογή ερευνητικών μεθόδων/τεχνικών για συλλογή δεδομένων (ερωτηματολόγιο, κλίμακες, τεστ, συνέντευξη, παρατήρηση, ημερολόγιο), ε) συλλογή δεδομένων (ποσοτικών ή/και ποιοτικών), στ) προετοιμασία και διεξαγωγή ανάλυσης των δεδομένων (ποσοτική ή/και ποιοτική) και, τέλος, ζ) γραπτή παρουσίαση των εμπειρικών ευρημάτων.

Οι θεματικές ενότητες που θα καλυφθούν αφορούν: α) σκοποί και τύποι της επιστημονικής έρευνας στην Ψυχολογία, β) βασικές έννοιες και αρχές του πειράματος, γ) πειραματικός έλεγχος, δ) δειγματοληψία, ε) οργάνωση του πειράματος και είδη πειραματικών σχεδίων, στ) βασικά στοιχεία περιγραφικής στατιστικής, ζ) δημοσκοπικό ερευνητικό σχέδιο, η) μελέτη περίπτωσης, θ) μέθοδοι συλλογής δεδομένων στην Ψυχολογία και, τέλος, ι) βασικές αρχές συγγραφής μίας επιστημονικής έρευνας.

Βασική βιβλιογραφία: Cook, T.D. & Campbell, D.T. (1979), *Quasi-Experimentation: Design and Analysis Issues for Field Settings*. London: H.M.C. Kerlinger, F.N. (1964), *Foundations of Behavioral Research*. London: H.B.J.C.P. Leong, F.T.L. & Austin, J.T., επιμ., (1996), *The Psychology Research Handbook: A Guide for Graduate Students and Research Assistants*. London: Sage Publications. MacRac, S. (1996), *Μοντέλα και Μέθοδοι για τις Επιστήμες της Συμπεριφοράς*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. MacRac, S. (1996), *Περιγραφή και Ερμηνεία Δεδομένων*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. May, T. (1993), *Social Research: Issues, Methods and Process*. Buckingham: Open University Press. Robson, C. (1993), *Real World Research: A Resource for Social Scientists and Practitioner-Researchers*. Oxford: Blackwell.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Παράδοση - ΨΥΧΣ 264

Αναστασία Ζήση

Παρασκευή 5:30, Δ 2 -Γ

Η Ψυχολογία στον χώρο της υγείας (Health Psychology) στοχεύει: α) στην προαγωγή και διατήρηση της υγείας αλλά και στην ανάπτυξη συνηθειών και συμπεριφορών που την προστατεύουν, β) στην πρόληψη και θεραπεία των ασθενειών και γ) στον εντοπισμό και προσδιορισμό των αιτιολογικών παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία. Οι

θεματικές ενότητες που θα καλυφθούν αφορούν: α) την αλλαγή του βιοϊατρικού σωματικού παραδείγματος στη βιοψυχοκοινωνική προσέγγιση της ασθένειας, β) θεωρητικά μοντέλα για την κατανόηση αλλά και την αλλαγή της συμπεριφοράς σε θέματα υγείας, γ) μεθοδολογικά ζητήματα και τεχνικές που εφαρμόζονται στο συγκεκριμένο πεδίο της Ψυχολογίας, δ) παράγοντες που επηρεάζουν την εμφάνιση του στρες και της επίδρασή τους στη σωματική και ψυχική υγεία του ατόμου, ε) χρόνια νοσήματα (καρδιο-αγγειακά νοσήματα, διαβήτης, αρθρίτιδα, καρκίνος, AIDS), και η επίδρασή τους στην ψυχολογία του πάσχοντος, καθώς και η σημασία της κοινωνικής υποστήριξης, στ) συνήθειες και συμπεριφορές που έχουν αρνητική επίδραση στην υγεία, όπως κατάχρηση αλκοολούχων ποτών, ανθυγιεινή διατροφή, κάπνισμα. Τέλος, θα συζητηθούν θέματα που σχετίζονται με τον σχεδιασμό προγραμμάτων προαγωγής υγείας με στόχο την πρόληψη εμφάνισης ασθενειών αλλά και παρεμβάσεων για την καλύτερη αντιμετώπιση χρόνιων νοσημάτων.

Βασική βιβλιογραφία: Kaplan, R.M., Sallis, J.F., Patterson, T.I. (1993), *Health and Human Behaviour*. New York: McGraw-Hill. Stroebe, W. & Stroebe, M.S. (1995), *Social Psychology and Health*. Buckingham: Open University. Παπαδάου, Δ. & Αναγνωστόπουλος, Φ. (1999), *Η ψυχολογία στο χώρο της υγείας*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα. Ποταμιανός, Γ.Α., επιμ., (1995), *Δοκίμια στην Ψυχολογία της Υγείας*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.

Προαπαιτούμενα μαθήματα: ΨΥΧΣ 100, 101

Η ΦΥΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 321

Χριστίνα Παπαηλιού

Πέμπτη 2:30, Σ 1

Το σεμινάριο αυτό θα πραγματευθεί ζητήματα που αφορούν στα δομικά χαρακτηριστικά της γλώσσας, στις λειτουργίες της γλώσσας κατά τη φυλογενετική και οντογενετική της εξέλιξη, στις προϋποθέσεις για την κατάκτηση της γλώσσας, στη σχέση γλώσσας και σκέψης καθώς και στην κατανόηση και παραγωγή της γλώσσας ατόμων με αναπτυξιακές διαταραχές. Σχετικές έρευνες στους τομείς που προαναφέρθηκαν έχουν οδηγήσει σε δύο βασικά συμπεράσματα:

(α) Η γλώσσα χαρακτηρίζεται από βασικά δομικά στοιχεία ορισμένα από τα οποία είναι μοναδικά της ανθρώπινης γλώσσας, ενώ άλλα παρατηρούνται και σε άλλα είδη. Άρα, η γλώσσα δεν είναι μία ικανότητα που διαθέτει ή δε διαθέτει κάποιος.

(β) Η γλώσσα δεν αποτελεί τελικό προϊόν οποιασδήποτε εξελικτικής διαδικασίας αλλά ένα ευέλικτο και αποτελεσματικό μέσο συνεργατικής επικοινωνίας, η οποία συνιστά τη βάση της πολιτισμικής δημιουργίας.

Βασική βιβλιογραφία: Πήτα, Ρ. (1998), *Ψυχολογία της Γλώσσας. Μία εισαγωγική προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Πόρποδας, Κ.Δ. (1992), *Γνωστική Ψυχολογία. Τόμος 2. Θέματα ψυχολογίας της γλώσσας. Λύση προβλημάτων*. Αθήνα: Vygotsky, L.S. (1962), *Σκέψη και Γλώσσα*, μτφ. Αντζελίνα Ροδή. Αθήνα: Γνώση. Atchison, J. (1989), *The Articulate Mammal: An introduction to Psycholinguistics*. London: Unwin Hyman Ltd. Barrett, M. (1999), *The Development of Language*. London: Psychology Press. Fletcher, P., MacWhinney, B. (1995), *The Handbook of Child Language*. Oxford: Blackwell.

ΚΙΝΗΤΡΑ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 322

Σταυρούλα Κυρκούλη

Τετάρτη 2:30, Σ 1

Το Σεμινάριο εξετάζει την περιοχή των κινήτρων από νευροψυχολογική άποψη και περιλαμβάνει: συμπεριφορές πρόσληψης τροφής και νερού, επιθετικότητα, συμπεριφορά αναπαραγωγής, ενίσχυση και στρες.

Βασική βιβλιογραφία: B.G. Hoebel (1998), "Neural systems for reinforcement and inhibition of behavior: Relevance to eating, addiction and depression", *Understanding Quality of Life: Scientific Perspectives on Enjoyment and Suffering*, επιμ. D. Kahneman, E. Diener & N. Schwarz, Russell Sage Foundation. Γ.Θ. Παναγής (1998), "Βιοψυχολογία της ενίσχυσης και του εθισμού", *Ψυχολογία* 5 (1) 71-83. L.K.G. Hsu (1996), "Epidemiology of the eating disorders", *The Psychiatric Clinics of North America* 19 (4) 681-700.

ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 323

Κορίννα Κουφάκου

Τετάρτη 5:30, Σ 1

Το Σεμινάριο επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά της ομάδας ως έκφρασης κοινωνικής συμπεριφοράς στον χώρο εργασίας. Θα μελετηθεί ο ρόλος των ομάδων σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα και για ορισμένους εργασιακούς χώρους.

Βασική βιβλιογραφία: Bass, B., *People, Work and Organization*, Boston, Allen & Bacon, 1981. Friedmann, G., *The Anatomy of Work*, New York, Free Press, 1961. Tannenbaum, A.S., *Social Psychology of the Work Organization*, California, Wadsworth, 1966.

Μαθήματα Κοινωνιολογίας

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ | [ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ]

Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) - ΚΟΙΣ 100

Η "Κοινωνιολογία Ι" μαζί με την "Κοινωνική Θεωρία" αποτελούν τα βασικά και υποχρεωτικά εισαγωγικά μαθήματα κοινωνιολογίας του Τμήματος ΦΚΣ.

Η "Κοινωνιολογία Ι & ΙΙ" συνιστούν συμπληρωματική ενότητα και αποσκοπούν στη γνωριμία και εξοικείωση του φοιτητή με τις βασικές έννοιες, μοντέλα και θεωρίες της κοινωνιολογίας, καθώς επίσης και την παρουσίαση των εξηγητικών και αναλυτικών δυνατοτήτων που αυτή διαθέτει όσον αφορά τις σύγχρονες αναπτυσσόμενες κοινωνίες και τις αντιθέσεις ή συγκρούσεις που οι κοινωνίες αυτές αντιμετωπίζουν.

Η "Κοινωνιολογία Ι" θα επικεντρωθεί περισσότερο στις μεσαίου επιπέδου και στις μικροσκοπικές διαστάσεις ανάλυσης των συγχρόνων αναπτυσσόμενων κοινωνικών και των κοινωνικών ομάδων και ατόμων που ζουν στους κόλπους τους, εστιάζομενη: (1) Στα πολιτισμικά στοιχεία και τις πολιτισμικές διεργασίες, (2) στην κοινωνική οργάνωση, τα δομικά της στοιχεία και τις κοινωνικές διαδικασίες, (3) στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές ομάδες και (4) στις διαδικασίες της κοινωνικοποίησης, τους θεσμούς της και την πολιτισμική γένεση και συγκρότηση του ατόμου (εαυτού).

Βασική βιβλιογραφία: Ν. Τάσης, *Κοινωνιολογία: Κοινωνική Οργάνωση και Πολιτισμικές Διεργασίες*, τόμος Β' (Αθήνα: Οδυσσεάς, 1991). Christian de Montlibert, *Εισαγωγή στην Κοινωνιολογική Συλλογιστική* (Αθήνα: Καρδαμίτσα, 1995).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ [ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ]

Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) - ΚΟΙΣ 103

Αντώνης Γεωργούλας

Δευτέρα 11:30, Δ 2 -Β

Στα μέσα του 19^{ου} αι. προωθείται η άποψη, η οποία με τον καιρό επικρατεί, ότι τα κοινωνικά φαινόμενα μπορούν να εξηγηθούν επιστημονικά και ότι η πρόοδος της κοινωνίας εξαρτάται από την ίδια και όχι από εξω-κοινωνικούς παράγοντες. Με αφετηρία αυτήν την άποψη δημιουργούνται αφενός ολικές κοινωνικές θεωρίες και αφετέρου τίθενται σημαντικά προβλήματα μεθόδου, δηλαδή ως προς το πώς είναι δυνατή η επιστημονική προσέγγιση του κοινωνικού κόσμου. Έτσι, από τον Α. Κοντ ως τον Μ. Βέμπτερ διαμέσου των Κ. Μαρξ και Ε. Ντιρκέμ, η κοινωνία οροθετείται ως αντικείμενο επιστημονικής μελέτης. Η έγνοια των κλασικών της κοινωνικής θεωρίας, οι οποίοι θεωρούνται και οι "πατέρες θεμελιωτές" της κοινωνιολογίας, ήταν αφενός η κατανόηση της συγκαιρινής τους, νεωτερικής κοινωνίας συγκριτικά με προηγούμενες μορφές κοινωνικής οργάνωσης και αφετέρου η επεξεργασία μιας επιστημονικής μεθόδου προσέγγισης των κοινωνικών φαινομένων.

Στο μάθημα θα παρουσιαστούν οι προηγούμενες διαδρομές, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο -από τον Κοντ μέχρι τον Βέμπτερ- συγκροτείται η κοινωνία ως αντικείμενο επιστημονικής μελέτης. Η έμφαση θα δοθεί στις μεθοδολογικές προτάσεις και τις θεωρίες του Ντιρκέμ και του Βέμπτερ.

Βασική βιβλιογραφία. R. Aron, *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*. Μ. Αντωνοπούλου, *Θεωρία και ιδεολογία στους κλασικούς της κοινωνιολογίας*. Ch. De Montlibert, *Εισαγωγή στην κοινωνιολογική συλλογιστική*. E. Durkheim, *Οι κανόνες της κοινωνιολογικής μεθόδου*. E. Durkheim, *Αυτοκτονία*. Κ. Μαρξ, *Grundrisse*. Κ. Μαρξ, *Το κεφάλαιο*. Μ. Βέμπτερ, *Δοκίμια επί της θεωρίας των κοινωνικών επιστημών*. Μ. Βέμπτερ, *Βασικές έννοιες κοινωνιολογίας*. Μ. Βέμπτερ, *Κοινωνιολογία του κράτους*. Μ. Βέμπτερ, *Η προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού*. Μ. Βέμπτερ, *Εθνοτικές σχέσεις και πολιτικές κοινότητες*. Μ. Βέμπτερ, *Η μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών*. Α. Comte, *Η θετική μέθοδος*.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ
ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 1944-1974

Παράδοση - ΚΟΙΣ 155

Φίλιππος Νικολόπουλος

Δευτέρα 5:30, Δ 2 -Γ

Η περίοδος 1944-1974 είναι καθοριστική για τη μεταπολεμική πορεία της Ελλάδας συνολικά. Η περίοδος ξεκίνησε τραυματικά με Εμφύλιο Πόλεμο μεταξύ αστικών και κομμουνιστικών δυνάμεων και τελείωσε πάλι με γεγονότα τραγικά που σφράγισαν τις πολιτικές εξελίξεις (δικτατορία των συνταγματαρχών 67-74, εθνική τραγωδία στην Κύπρο μετά την εισβολή των Τούρκων). Η Γ' Ελληνική Δημοκρατία (από το 1974 και μετά) δυστυχώς αναδύθηκε μέσα από τα τραγικά γεγονότα του Ιουλία 1974 (ανατροπή πραξικοπηματικά της Κυβέρνησης Μακαρίου στην Κύπρο, Εμφύλια διαμάχη Μακαριακών-Αντιμακαριακών, απόβαση των Τούρκων).

Η εκτίμηση των πολιτικών εξελίξεων στην εξεταζόμενη περίοδο και των όποιων πολιτικών φαινομένων θα τύχουν της προσοχής μας (δυσλειτουργίες κοινοβουλευτικού πολιτεύματος με παρεμβάσεις εξωκοινοβουλευτικών παραγόντων, αυταρχικοί κρατικοί μηχανισμοί, η μονόπλευρη επικράτηση μιας παράταξης του πολιτικού φάσματος, η εξάρτηση από ξένα κέντρα πολιτικής ισχύος, κυκλώματα πολιτικής πατρωνίας κ.ά.) θα γίνει σε συνάρτηση πάντα με την εξέταση της συνολικής κοινωνικοοικονομικής δομής και δυναμικής της χώρας. Επίσης, θα εξεασθούν και ορισμένοι ιστορικοπολιτικοί και πολιτισμικοί παράγοντες που είχαν μια σχετικά αυτόνομη επίδραση στις εξελίξεις.

Στην εξεταζόμενη περίοδο εγγενείς αδυναμίες του οικονομικού συστήματος της χώρας (ομιλούμε πάντα για μια δύσμορφη νεοκαπιταλιστική ανάπτυξη που δεν στηριζόταν σε μια ισχυρή εθνική και παραγωγική αστική τάξη), που φυσικά έχουν σχέση με τη θέση της στο σύστημα του παγκόσμιου καταμερισμού εργασίας, επηρέασαν αρνητικά την ποιότητα της δημοκρατίας και της συνολικής λειτουργίας του πολιτικού συστήματος. Από την άλλη, αυτά τα αρνητικά πολιτικά χαρακτηριστικά επηρέαζαν με τη σειρά τους τον τύπο, την κατεύθυνση και τον ρυθμό της μεταπολεμικής οικονομικής ανάπτυξης. Οι αλληλοεπιδράσεις πολιτικού, οικονομικού και πολιτισμικού στοιχείου διαμόρφωναν μια δυναμική, που είναι δύσκολο να εξηγηθεί με αναγωγικά απλουστευτικά σχήματα του "μοναδικού παράγοντα".

Φίλιππος Νικολόπουλος

Τρίτη 2:30, Δ 2 -Α

Η θεωρία των συστημάτων αναπτύχθηκε καταρχήν στις αρχές του 20ου αιώνα και αποτελούσε ένα είδος αντίδρασης στην προηγούμενη τάση υπερεξειδικεύσεως όλων των επιστημονικών κλάδων. Αναφερόταν στο σύνολο των επιστημών και διακρινόταν για τον ολιστικό χαρακτήρα της προσέγγισής της.

Η κυβερνητική, όπως αρχικά παρουσιάστηκε από τον N. Wiener, επεδίωκε την επικοινωνία και τον έλεγχο των μηχανών και των έμβιων όντων μέσα σ'έναν κόσμο αυξανόμενης πολυπλοκότητας. Η κυβερνητική στηρίχθηκε στη θεωρία των συστημάτων και στο μοντέλο "εισροών-εκροών-ανατροφοδότησης".

Στο παρόν μάθημα θα ασχοληθούμε κυρίως με την εφαρμογή της θεωρίας των συστημάτων και της κυβερνητικής στον χώρο των κοινωνικών επιστημών και ιδιαίτερα της κοινωνιολογίας. Ομιλώντας όμως ειδικότερα για *κοινωνιοκυβερνητική* δεν εννοούμε απλώς μια εφαρμογή μηχανιστικού τύπου στα κοινωνικά συστήματα (τέτοια μοντέλα ανάλυσης διατυπώθηκαν στις δεκαετίες 50 και 60), αλλά κάτι πιο διαφοροποιημένο και εξειδικευμένο που διατυπώθηκε κυρίως από το 1970 και μετά. Εννοούμε περισσότερο την κυβερνητική των "παρατηρούντων" παρά παρατηρούμενων κοινωνικών συστημάτων, που είναι αντίστοιχη ακριβώς με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ανθρώπινων καταστάσεων, όπως αντιμετωπίζονται από τη σύγχρονη επιστημολογική προβληματική (κατανόηση της σχετικότητας της γνωστικής διαδικασίας, αλληλεξάρτηση παρατηρητή και παρατηρούμενου, η επικοινωνιακή διάσταση του κοινωνικού γίνεσθαι σε συνδυασμό με πολιτιστικές και ψυχολογικές παραμέτρους, δυνατότητα αυτοδημιουργίας και διατήρησης κοινωνικών συστημάτων, απρόβλεπτη δυναμική αλλαγής των συστημάτων, κριτική προς τις υπάρχουσες αποκρυσταλλωμένες συστημικές μορφοποιήσεις κ.ά.)

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Τρίτη 11:30, Σ 2

Αντώνης Αστρινάκης

Παρασκευή 11:30, Σ 1

Η "Κοινωνιολογία των Συναισθημάτων" (Sociology of Emotions) αποτελείται από ένα σώμα εργασιών που διαρθρώνει τις σχέσεις, οι οποίες υπάρχουν μεταξύ πολιτισμικών προτύπων, δομικών συγκροτήσεων ή ταξινόμησεων και συγκεκριμένων διαστάσεων των αισθήσεων/αισθημάτων (feelings), όπως είναι ο τρόπος που *θα επιθυμούσαμε* να αισθανόμαστε, ο τρόπος που *προσπαθούμε* να αισθανόμαστε, ο τρόπος που *στην πραγματικότητα* αισθανόμαστε, ο τρόπος που *δείχνουμε* ότι αισθανόμαστε, καθώς επίσης και ο τρόπος που *επικεντρώνουμε την προσοχή μας, χαρακτηρίζουμε και νοηματοποιούμε* ό,τι αισθανόμαστε. Η "Κοινωνιολογία των Συναισθημάτων" συμπληρώνει και εμβαθύνει τις θεωρίες που ασχολούνται με τον Τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι σκέπτονται και δρουν.

Η "Κοινωνιολογία των Συναισθημάτων" προσφέρει μια ειδική θέαση του τρόπου με τον οποίο βιώνουμε και αξιολογούμε τις κοινωνικές διατάξεις (social settings), καθώς επίσης και του πώς τα συναισθήματα συνιστούν μερικώς, τουλάχιστον, ό,τι θεωρούμε ως κοινωνική συγκρότηση. Με τη θεώρηση αυτή εξετάζεται η θέση σύμφωνα με την οποία *"ό,τι αισθανόμαστε παρουσιάζει το ίδιο σημαντικό ενδιαφέρον ως προς την έκβαση των κοινωνικών πραγμάτων, όπως ακριβώς αυτό που σκεπτόμαστε ή πράττουμε"*.

Βασική βιβλιογραφία: Th. Kemper (επιμ.), *Research Agendas in the Sociology of Emotions* (Albany: Sony Press, 1990). B. Vernier, *Η κοινωνική γένεση των αισθημάτων* (Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1999).

Αντώνης Γεωργούλας

Τρίτη 5:30, Σ 1

Οι θεωρίες των κοινωνικών τάξεων εισάγονται στην Ελλάδα στις αρχές του 20ου αι. και έχουν μια σημαντική διάχυση κατά τον μεσοπόλεμο. Μετά τη γνωστή έκβαση του εμφυλίου και μέχρι την άρση του εμφυλιοπολεμικού καθεστώτος (1974), η έννοια της κοινωνικής τάξης είχε σχεδόν μπει στην κατάψυξη και ελάχιστα συμμετείχε στα κοινωνικο-πολιτικά τεκταινόμενα. Κατά την αμέσως μετά την άρση του εμφυλιοπολεμικού καθεστώτος περίοδο, η έννοια της κοινωνικής τάξης παρουσίασε μια σχεδόν εκτυφλωτική αναλαμπή, για να περιπέσει σύντομα σε ανυποληψία και να αντικατασταθεί σταδιακά από άλλες έννοιες.

Στο σεμινάριο προτείνονται προς εξέταση:

1° Οι παράγοντες που κατέστησαν την έννοια της κοινωνικής τάξης κατηγορία ήσσονος σημασίας.

2° Τα προβλήματα εννοιολόγησης της ελληνικής κοινωνίας με όρους κοινωνικών τάξεων.

3° Ο τρόπος που γίνονται σήμερα αντιληπτές με όρους κοινωνικών τάξεων τόσο η συγκρότηση της ελληνικής κοινωνίας, όσο και η πολιτική έκφραση.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΜΑΞ ΧΟΡΚΧΑΪΜΕΡ	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 332 βλ. ΦΙΛΣ 387
Κωνσταντίνος Καβουλάκος	<i>Πέμπτη 5:30, Σ 1</i>
Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΙ Ο ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 333
Νίκος Παναγιωτόπουλος	<i>Παρασκευή 8:30, Δ 2 -Β</i>
Ο στόχος του Σεμιναρίου είναι η προσέγγιση της επισφαλούς θέσης των νέων στην Ελλάδα μέσω της ανάλυσης των ευρύτερων παραμέτρων του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου μέσα στο οποίο το φαινόμενο αυτό εκδηλώνεται και αναπτύσσεται.	
J.S. MILL : "ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ"	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 334 βλ. ΦΙΛΣ 386
Γρηγόρης Μολύβας	<i>Τρίτη 2:30, Σ 1</i>

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	Άσκηση - ΠΑΙΣ 010
Δέσποινα Καρακατσάνη	<i>Παρασκευή 8:30</i>
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	Παράδοση - ΠΑΙΣ 103
Καλλιόπη Πηγιάκη	<i>ΥΠΟΧΡ μόνο στους πρωτοετείς Παρασκευή 5:30, Δ 2 -Β</i>
<p>Πρόκειται για το θεωρητικό μάθημα της Γενικής Διδακτικής που παρέχει βοήθεια στην προετοιμασία του φοιτητή για την πρακτική του Άσκηση, αλλά και για τα διδακτικά θέματα του διαγωνισμού εισαγωγής εκπαιδευτικών στη δημόσια εκπαίδευση. Περιέχει:</p> <p>α) Αναφορά στο στάδιο της προετοιμασίας του εκπαιδευτικού για το διδακτικό έργο του στην περίοδο της κατάρτισης, της άσκησης, του κριτικού στοχασμού και της συνειδητοποίησης της "οικολογίας" του σχολικού χώρου.</p> <p>β) Αναφορά στις διδακτικές αρχές που διέπουν τη διαμόρφωση του παιδαγωγικού κλίματος και καθορίζουν την επιλογή των διδακτικών στόχων και των διδακτικών μεθόδων της διδασκαλίας.</p> <p>γ) Αναδρομή στην παλαιά και τη νέα Αγωγή, προκειμένου να κατανοηθούν οι φάσεις της διδασκαλίας και η ειδοποιός διαφορά μεταξύ των διδακτικών μεθόδων.</p> <p>δ) Ο σχεδιασμός της διδασκαλίας, οι τεχνικές της και τα κριτήρια της αξιολόγησής της ολοκληρώνουν το θέμα, το οποίο κλείνει με αναφορά στο "κρυφό σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα".</p> <p>Εάν οι συνθήκες στα σχολεία το επιτρέψουν, θα παρασχεθεί εμπειρία της σχολικής τάξης.</p>	
ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) - ΠΑΙΣ 104α
Μαρία Κοζαράκη	<i>Πέμπτη 8:30, Σ 2</i>
ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	Παράδοση (ΥΠΟΧΡ) - ΠΑΙΣ 104β
Μαρία Κοζαράκη	<i>Τετάρτη 5:30, Σ 2</i>
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Παράδοση - ΠΑΙΣ 141

Ο βασικός στόχος του μαθήματος είναι να προσφέρει, μέσω μιας παρουσίασης των θεμελιωδών θεωριών και των συμπερασμάτων τους, μια τοπογραφία του κλάδου που ονομάζεται κοινωνιολογία της εκπαίδευσης.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Παράδοση - ΠΑΙΣ 143

Ζαχαρίας Παληός

Τρίτη 11:30, Δ 2 -B

Εισαγωγικά στην κοινωνιολογία της απασχόλησης. Επάγγελμα .ν. λειτούργημα. Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και ο κοινωνικός του ρόλος – Ο Πυγμαλίων στην τάξη. Οι εκπαιδευτικοί της Α' βαθμιας, Β' βαθμιας & Γ' βαθμιας εκπαίδευσης. Ιστορικά, μόρφωση και επαγγελματικές προοπτικές - ανεργία και εναλλακτικές λύσεις. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Βασική βιβλιογραφία: Πυργιωτάκης, Ι., *Η Οδύσσεια του διδασκαλικού επαγγέλματος*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, 1992. Μαυρογιώργος, Γ., *Εκπαιδευτικοί και διδασκαλία*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκπαίδευση, 1992. Γιαννακάκη, Π., *Ο εκπαιδευτικός διαμεσολαβητής*. Αθήνα: Βασδέκη, 1997. Bourdieu, P., *Homo Academicus*. London: Polity Press, 1996. Lortie, P., *Sociology of the Teacher*. Chicago: University of Chicago Press, 1977.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Σεμινάριο - ΠΑΙΣ 407

Καλλιόπη Πηγιάκη - Ζαχαρίας Παληός

Δευτέρα 11:30, Σ 1

Το Σεμινάριο έχει τους εξής στόχους:

α) Να εισαγάγει τους φοιτητές στην ποιοτική μεθοδολογία της έρευνας, στην τεχνική, τις στρατηγικές και τα προβλήματα της, και στη σχετική βιβλιογραφία.

β) Να φέρει τους φοιτητές σε επαφή με την εφαρμοσμένη ποιοτική έρευνα του σχολικού χώρου.

γ) Να παράσχει στους φοιτητές "μικρή" εμπειρία διεξαγωγής ποιοτικής έρευνας. Η επί τόπου παρατήρηση, η άτυπη συνέντευξη, η ενεργός συνέντευξη, η εθνοβιογραφική αφήγηση, η εθνομεθοδολογική "ανάλυση λόγου" σε προστά εκπαιδευτικά θέματα θα προσφέρουν την ευκαιρία στους φοιτητές να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τη δυναμική και τα δилήματα της ποιοτικής έρευνας στην εκπαίδευση.

Όλα τα βιβλία του Σεμιναρίου υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Απαραίτητη η γνώση της αγγλικής γλώσσας.

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σεμινάριο - ΠΑΙΣ 408

Δέσποινα Καρακατσάνη

Πέμπτη 2:30, Δ 2 -Γ

Στο πρώτο μέρος του σεμιναρίου θα μελετηθούν 1. οι προβληματισμοί στο χώρο της επιστημολογίας της ιστορίας, 2. τα ιστοριογραφικά παραδείγματα (ιστορικισμός, μαρξισμός, Σχολή των Annales, μικροϊστορία, νέος ιστορικισμός), 3. η διαπλοκή επιστημολογίας της ιστορίας, ιστοριογραφίας και διδακτικής της Ιστορίας, 4. η σχέση της διδακτικής της ιστορίας με τη γνωστική ψυχολογία (θεωρίες Piaget-Bruner, αναπαραστάσεις), 5. η κατασκευή της σχολικής ιστορίας: οι σκοποί και οι στόχοι του μαθήματος, η επιλογή και η διάταξη της διδακτέας ύλης (ανάλυση Αναλυτικών Προγραμμάτων-Curricula), 6. οι βασικές αρχές-έννοιες της διδακτικής προσέγγισης της Ιστορίας (καλλιέργεια δεξιοτήτων, παροχή γνώσεων, ανάπτυξη ιστορικής σκέψης, συνείδησης, κρίσης). Στο δεύτερο μέρος του σεμιναρίου θα συζητηθούν οι μορφές, οι μέθοδοι και τα μέσα διδασκαλίας της ιστορίας και θα επιχειρηθούν αναλύσεις και συγκεκριμένες εφαρμογές στα σχολικά εγχειρίδια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Βασική βιβλιογραφία: Έ.Αβδελά, *Ιστορία και Σχολείο* (Αθήνα: Νήσος, 1998). Fernand Braudel, *Μελέτες για την Ιστορία* (Αθήνα: ΕΜΝΕ-Μνήμων, 1987). Γ.Γαννόπουλος, *Δοκίμια Θεωρίας και Διδακτικής της Ιστορίας* (Αθήνα: Βιβλιογνώστια, 1997). Γ.Κόκκινος, *Από την Ιστορία στις Ιστορίες* (Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1998). Γ.Λεοντίνης, *Διδακτική της Ιστορίας* (Αθήνα, 1996). Η.Moniot, *Didactique de l'Histoire* (Paris: Nathan, 1993). Σεμινάριο 9: *Το μάθημα της Ιστορίας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (Αθήνα: Π.Ε.Φ, 1988).